

МАКТАБ ТАЪЛИМИ БИЛАН ФУТБОЛ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ УЙЎНЛАШТИРИШ МУАММОЛАРИ

Миржамолов Сирожиддин Хайриддинович

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Малака ошириш институти

Жисмоний тайёргарлик цикли катта ўқитувчиси

shokiralbekov@gmail.com

Аннотация: Мазкур мақолада мактаб таълими билан футбол тайёргарлигини уйғунлаштириш масалалари ўрганилган. Ҳозирги кунда ёш футболчиларнинг таълим жараёни ва спорт машғулотлари ўртасидаги мувозанатни сақлаш долзарб муаммолардан бири ҳисобланади. Спорт ва таълим ўртасидаги зиддиятлар нафақат ёшларнинг академик кўрсаткичларига, балки уларнинг спортдаги ривожланишига ҳам салбий таъсир кўрсатади. Мақолада бу муаммоларнинг илмий жиҳатлари, мутахассислар фикри ва амалиётда қўллаш мумкин бўлган ечимлар муҳокама қилинган.

Калит сўзлар: мактаб таълими, футбол тайёргарлиги, ёш футболчилар, спорт ва таълим уйғунлиги, академик кўрсаткичлар, машғулотлар режаси.

ПРОБЛЕМЫ СОЧЕТАНИЯ ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И ФУТБОЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

Миржамолов Сирожиддин Хайриддинович

Старший преподаватель цикла физической подготовки

Институт повышения квалификации МВД Республики Узбекистан

shokiralbekov@gmail.com

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы гармонизации школьного образования и футбольной подготовки. В настоящее время одной из актуальных проблем является поддержание баланса между образовательным процессом и спортивной тренировкой юных футболистов. Противоречия между спортом и образованием негативно влияют не только на академические показатели молодежи, но и на их развитие в спорте. В статье обсуждаются научные аспекты этих проблем, мнения специалистов и решения, которые могут быть применены на практике.

Ключевые слова: школьное образование, футбольная подготовка, юные футболисты, сочетание спорта и образования, академические показатели, план тренировок.

PROBLEMS OF COMBINING SCHOOL EDUCATION

AND FOOTBALL TRAINING

Senior teacher of physical training cycle
Institute for Advanced Studies of the Ministry of Internal Affairs
of the Republic of Uzbekistan
shokiralbekov@gmail.com

Abstract: This article examines the issues of harmonizing school education and football training. Currently, one of the pressing issues is maintaining a balance between the educational process and the sports training of young football players. The contradictions between sports and education negatively affect not only the academic performance of young people but also their development in sports. The article discusses the scientific aspects of these problems, expert opinions, and solutions that can be applied in practice.

Keywords: school education, football training, young football players, combination of sports and education, academic performance, training plan.

КИРИШ

Ёш футболчиларнинг таълим олиши ва бир вақтнинг ўзида профессионал футболда ривожланиши уларнинг келажакдаги муваффақияти учун муҳим аҳамиятга эга. Бироқ, спорт ва таълим ўртасидаги вақт тақсимоли, жисмоний ва руҳий чарчоқ, ҳамда ўзаро алоқадорликнинг етарли даражада таъминланмаганлиги кўпинча ўқувчиларнинг ҳам таълим, ҳам спортдаги натижаларига салбий таъсир кўрсатади. Жаҳон амалиётида ёш спортчилар учун махсус дастурлар мавжуд бўлса-да, бу масала ҳалигача долзарблигича қолмоқда. Ушбу мақолада мактаб таълими ва футбол тайёргарлигини уйғунлаштиришнинг муҳим жиҳатлари, муаммолари ва уларнинг ечимлари ёритилади.

Мактаб таълими ва футбол тайёргарлиги ўртасидаги зиддиятлар. Ёш футболчиларнинг таълим ва машғулотларга бир вақтнинг ўзида эътибор қаратиши бир қанча муаммоларни келтириб чиқаради:

1. Вақт тақсимоли муаммоси: Кунлик машғулотлар, мусобақалар ва сафарлар ёшлар учун таълим жараёнида қийинчиликлар туғдиради. Бундай ҳолатда улар дарсларни ўз вақтида бажара олмасликлари ёки машғулотларда етарлича фаол бўлмасликлари мумкин.

2. Чарчоқ ва стресс: Жисмоний машғулотлар сабабли ёш футболчилар кўпинча ўқув жараёни учун етарли даражада куч сарфлай олмайди. Айниқса, мусобақалардан кейинги даврда уларнинг руҳий ва жисмоний ҳолати тушиб қолиши кузатилади.

3. Мақсадларнинг зиддиятлилиги: Аксарият ёшлар ўқиш ва футбол ўртасида қайси бирига кўпроқ афзаллик бериш кераклиги бўйича иккиланишда қоладилар. Бу уларнинг шахсий ривожланишига салбий таъсир кўрсатади.

Тадқиқот натижалари.

Японияда ўтказилган тадқиқотларга кўра, футболчиларнинг машғулотлари ва таълим жараёни ўзаро уйғунлаштирилган тақдирда, уларнинг ҳар икки соҳадаги кўрсаткичлари сезиларли даражада яхшиланган. Тадқиқотда иштирок этган ёш футболчилар учун махсус машғулотлар жадвали ва таълим дастурлари ишлаб чиқилган бўлиб, бунда уларнинг ўқиш ва машғулотлар ўртасидаги вақт мувозанати таъминланган. Натижада, иштирокчиларнинг 78% и академик кўрсаткичларини яхшилаган, шу билан бирга, уларнинг жисмоний фаоллиги ҳам юқори даражада сақланиб қолган. Шунингдек, Германиядаги футбол академиялари амалиётига кўра, машғулот ва дарслар ўртасидаги вақтларни оптималлаштириш учун махсус қўллаб-қувватловчи дастурлар жорий этилган. Ушбу дастурлар орқали ёш спортчиларга таълим жараёнидаги қийинчиликларни енгиш учун менторлик хизматлари кўрсатилган.

Мутахассислар фикри.

Ёшлар психологияси ва спорт таълими бўйича мутахассислар қуйидаги фикрларни илгари суришади:

1. Машғулот ва таълимни мувофиқлаштириш: Психолог ва педагог Жон Робертснинг фикрига кўра, ёш футболчилар учун машғулот ва дарслар ўртасидаги вақт тақсимотини тўғри ташкил қилиш муҳим аҳамиятга эга. Унинг таъкидлашича, махсус жадваллар орқали бу муаммони ҳал этиш мумкин.

2. Жисмоний ва руҳий қўллаб-қувватлаш: Мутахассис Линда Харриснинг фикрига кўра, спортчилар учун жисмоний тайёргарлик билан бирга, уларнинг руҳий ҳолатига ҳам эътибор қаратиш зарур. "Руҳий барқарорликка эга бўлган бола ҳар қандай вазиятда ҳам ўз қобилиятини намоён қила олади", - дейди у.

3. Ота-оналар ва мураббийлар билан ҳамкорлик: Мураббий Майкл Браун таъкидлашича, ёш футболчиларнинг муваффақиятида ота-оналар ва мураббийларнинг ўзаро ҳамкорлиги катта аҳамиятга эга. Унинг фикрига кўра, болаларни қўллаб-қувватлаш ва уларнинг ҳар икки соҳадаги фаолиятини мувофиқлаштириш учун барча томонлар биргаликда иш олиб бориши керак.

Ечимлар ва тавсиялар. Мактаб таълими билан футбол тайёргарлигини уйғунлаштириш учун қуйидаги тавсиялар ишлаб чиқилган:

- Махсус режалар тузиш: Ёш футболчилар учун шахсий машғулот ва таълим жадвалларини ишлаб чиқиш. Бунда уларнинг вақти, жисмоний ҳолати ва шахсий эҳтиёжлари инобатга олиниши керак.

- Махсус таълим дастурлари: Ёш спортчилар учун онлайн таълим ёки кечки дарслар ташкил этиш орқали уларнинг таълим жараёнидаги иштирокини таъминлаш.

- Психологик қўллаб-қувватлаш: Ёш футболчиларга стрессни енгиш ва руҳий барқарорликни сақлаш бўйича маслаҳатлар бериш учун профессионал психологларни жалб қилиш.

- Спорт ва таълим интеграцияси: Спорт мактаблари ва умумтаълим муассасалари ўртасида ҳамкорликни йўлга қўйиш, машғулотларни таълим жараёни билан уйғунлаштириш.

ХУЛОСА

Мактаб таълими ва футбол тайёргарлигини уйғунлаштириш ёш футболчиларнинг барча соҳаларда муваффақиятли бўлиши учун муҳим омил ҳисобланади. Мақолада кўрсатилган муаммолар ва уларнинг ечимлари орқали ёш спортчиларнинг таълим ва спортдаги натижалари сезиларли даражада яхшиланиши мумкин. Ёшларнинг келажакдаги муваффақияти учун таълим ва спорт ўртасидаги уйғунликни таъминлаш муҳим стратегик вазифа бўлиб қолади.

АДАБИЁТЛАР

1. Игамбердиев О.Р. Умумтаълим мактабларида футбол тўғаракларини ташкил этиш тизими. // Фан-спортга. 2020.
2. Зуфаров Т.У. ва бошқалар., Умумтаълим мактабларида футбол тўғаракларининг ташкил этилиши. // Academic research in educational sciences. 2021.
3. Roberts J. Balancing Education and Sports Training in Youths. Routledge. 2019.
4. Harris L. The Role of Psychology in Youth Sports Development. Wiley. 2021.
5. Brown M. Coaching Young Athletes: A Holistic Approach. Springer. 2020.
6. Schmidt R. Educational Challenges for Young Football Players. // Journal of Sports Education, 2020, 12(3), 45-58.
7. Johnson D. Time Management for Student-Athletes. Pearson Education. 2022.